

Z. D. LANDO: *Bank og Børs*. 173 Sider. Det Schönbergske Forlag, København 1928. Pris Kr. 4,80 hæftet, Kr. 6,80 indbundet.

Af Forfatteren til „Bankpraksis“¹⁾ forligger nu „Bank og Børs“²⁾, der uden at være nogen Fortsættelse dog i meget slutter sig til Forgængeren, til hvilken den hyppigt henviser. Forfatteren har ønsket at give en Lærebog for Købmandsskolens Bankklasse, der tillige kan tjene til Grundlag for Eksaminatorier ved Handelshøjskolen i København, men en nem, let læselig dansk Oversigt over Bank- og Børsvæsen har jo ogsaa Bud til videre Kredse; hvem kommer ikke i Berøring med dette Emne? Det er dog et Spørgsmaal, om ikke Monografier over enkelte Udsnit vilde være nok saa værdifulde.

Man kunde have ønsket, at Forf. ikke — som Tilfældet er — i det store og hele havde indskrænket sig til en Beskrivelse men i noget højere Grad var kommet ind paa en Vurdering, og ganske som ved „Bankpraksis“ vil den praktiske Bankmand ved Læsningen af „Bank og Børs“ ofte føle sig ægget til Modsigelse paa Grund af Forfs. saa generaliserende og kategoriske Form.

Saavidt det kan ses, har Forf. et ret indgaaende Kendskab til en enkelt af vore Storbanker, men det synes, som om han derudfra mener at kunne beskrive Organisationen og Forretningsgangen i de danske Banker, idet han ganske overser, at Organisationen og Forretningsgangen i hver enkelt Bank er Resultatet af en i denne stedfunden særlig historisk Udvikling, der medfører, at Forretningernes Fordeling og Gang varierer fra Bank til Bank. Adskillige af Forf.s Bemærkninger i Bogens første Hovedafsnit, navnlig om Bankens Struktur, om Kontokurant-Konti (Lori etc.), Udlaan i løbende Regning, Udlaan mod Haandpant, Kreditandragenders Behandling og om Bankregnskaber, er saaledes paa ingen Maade saa almengyldige, som man efter den ofte særdeles kategorisk fastslaaende Form skulde tro. Paa disse Punkter beskriver Forf. ikke, hvorledes dansk Bankvæsen er, men hvorledes det kunde være, hvorledes man enkelte Steder har indrettet sig; det lille Forbehold i Noten nederst Side 18 til Kapitlet om Former for Indlaan har i Virkeligheden Hensyn til hele Stoffet i Bank-Afsnittet.

Forf. gaar ogsaa temmelig konkret til Værks og viser flere

¹⁾ Jfr. nærværende Tidsskrift 1926 p. 474.

²⁾ Jfr. ogsaa den af den i Indledningen nævnte Medarbejder Diplomat i Bankvæsen *Thorke Jensen* foretagne Anmeldelse af Bogen i Bankforeningernes Tidsskrift 1928 p. 246.

Z. D. LANDO: *Bank og Børs*. 173 Sider. Det Schönbergske Forlag, København 1928. Pris Kr. 4,80 hæftet, Kr. 6,80 indbundet.

Af Forfatteren til „Bankpraksis“¹⁾ forligger nu „Bank og Børs“²⁾, der uden at være nogen Fortsættelse dog i meget slutter sig til Forgængeren, til hvilken den hyppigt henviser. Forfatteren har ønsket at give en Lærebog for Købmandsskolens Bankklasse, der tillige kan tjene til Grundlag for Eksaminatorier ved Handelshøjskolen i København, men en nem, let læselig dansk Oversigt over Bank- og Børsvæsen har jo ogsaa Bud til videre Kredse; hvem kommer ikke i Berøring med dette Emne? Det er dog et Spørgsmaal, om ikke Monografier over enkelte Udsnit vilde være nok saa værdifulde.

Man kunde have ønsket, at Forf. ikke — som Tilfældet er — i det store og hele havde indskrænket sig til en Beskrivelse men i noget højere Grad var kommet ind paa en Vurdering, og ganske som ved „Bankpraksis“ vil den praktiske Bankmand ved Læsningen af „Bank og Børs“ ofte føle sig ægget til Modsigelse paa Grund af Forfs. saa generaliserende og kategoriske Form.

Saavidt det kan ses, har Forf. et ret indgaaende Kendskab til en enkelt af vore Storbanker, men det synes, som om han derudfra mener at kunne beskrive Organisationen og Forretningsgangen i de danske Banker, idet han ganske overser, at Organisationen og Forretningsgangen i hver enkelt Bank er Resultatet af en i denne stedfunden særlig historisk Udvikling, der medfører, at Forretningernes Fordeling og Gang varierer fra Bank til Bank. Adskillige af Forf.s Bemærkninger i Bogens første Hovedafsnit, navnlig om Bankens Struktur, om Kontokurant-Konti (Lori etc.), Udlaan i løbende Regning, Udlaan mod Haandpant, Kreditandragenders Behandling og om Bankregnskaber, er saaledes paa ingen Maade saa almengyldige, som man efter den ofte særdeles kategorisk fastslaaende Form skulde tro. Paa disse Punkter beskriver Forf. ikke, hvorledes dansk Bankvæsen er, men hvorledes det kunde være, hvorledes man enkelte Steder har indrettet sig; det lille Forbehold i Noten nederst Side 18 til Kapitlet om Former for Indlaan har i Virkeligheden Hensyn til hele Stoffet i Bank-Afsnittet.

Forf. gaar ogsaa temmelig konkret til Værks og viser flere

¹⁾ Jfr. nærværende Tidsskrift 1926 p. 474.

²⁾ Jfr. ogsaa den af den i Indledningen nævnte Medarbejder Diplomatiker i Bankvæsen *Thorke Jensen* foretagne Anmeldelse af Bogen i Bankforeningernes Tidsskrift 1928 p. 246.

Steder en tydelig Utilbøjelighed til at anstille mere almindelige Betragtninger. Det vilde have været naturligt, om Bogen havde været forsynet med et Indledningskapitel, hvori Bank- og Børsvæsenet blev sat i Forhold til hele den økonomiske Virksomhed, eventuelt tillige med en kortere historisk Udsigt.

Den meget skematiske Fremstilling giver heller ikke Læseren det rette Indtryk af, hvor vigtig netop Forretningsgangens Elasticitet er for begge Sider af Skranken.

En meget vidtdreven Brug af Fremmedord bibringer undertiden Læseren det Indtryk, at det danske Sprog har svigtet Forfatteren. Hvorvidt man vil benytte et fremmed Ord eller det tilsvarende danske eller tage sin Tilflugt til en Omskrivning er naturligvis en Smagssag, men hvorfor benytte Udtryk som kortfristede Laan i Stedet for korte Laan, eller terminerede Krediter i Stedet for tidsbegrænsede Krediter, eller tale om at emitte en Check i Stedet for at udstede en Check? Og Dannelser som Beneficiar, Effectificering, Investiant, Agiotør og Obligationær forekommer ret pudsige.

Bogen falder som Titlen angiver i to Hovedafsnit.

Efter nogle Kapitler om Bankvirksomhed, „Erhvervsbanker“ og Banklovgivning meddeles først en Oversigt over andre Pengeinstituter: Nationalbanken, Sparekasser, Kredit- og Hypotekforeninger, Vekselerere og Bankiers samt Andelskasser.

Som nævnt savnes en økonomisk-historisk Indledning, men iøvrigt tiltales man af den præcise Maade, hvorpaa Forf. uden lang Snak gaar lige løs paa de foreliggende Emner.

Under Omtalen af Kredit- og Hypotekforeninger ses det ikke klart, i hvilket Omfang Debitorerne hæfter med deres hele Formue eller kun med den pantsatte Ejendom.

Derefter behandles Bankens Struktur. Under Omtalen af Bestyrelsen undlader Forf. at gøre opmærksom paa, at man ved Bestyrelsens Sammensætning af Hensyn til Engagementernes Bedømmelse ikke mindst stræber at faa sagkyndige inden for de forskellige Erhverv repræsenterede.

I næste Afsnit gennemgaaes Bankens Aktiv- og Passivforretninger, de forskellige Former for Indlaans- og Udlaansvirksomhed. Morsomt defineres de to Grupper som de Forretninger, der regnskabsmæssigt set udgør Balancens Aktivposter, henholdsvis Passivposter, ikke som de Forretninger, hvor Banken passivt modtager, respektive aktivt yder Kredit.

I Banklovens § 10 kræves i Overensstemmelse med de almindelige Regler om Gældsbreve Angivelse af, at Bankbogens Paalydende ikke er Bevis for Størrelsen af det paa Bogen indestaaende Tilgodehavende, ikke — som Forf. angiver — saafremt der kun kan hæves ved Checks, men saafremt der overhovedet kan hæves paa Bogen uden Afskrivning i denne.

Den ved Behandlingen af Udlaansvirksomheden anvendte Systematik er ikke god. Man kan inddele Laanene saavel efter Form (Kassekredit, faste Laan, Vekselkredit etc.), Formaal (Driftskredit, Byggelaan etc.) eller Sikkerhed (Blankolaan, Kautionslaan, Laan mod Pant i fast Ejendom etc.). Hver Bank har vel sine sædvanlige Kombinationer, og visse Typer kan paa peges, men iøvrigt er der ingen nødvendig Sammenhæng mellem Laanets Formaal, Form og Sikkerhed. Mod Haandpant i Børspapirer kan der naturligvis lige saa godt ydes Kredit i løbende Regning som fast Laan, og det samme gælder naturligvis Sikkerhed i fast Ejendom, ligesom saavel faste Laan som Krediter kan ydes mod blandet Sikkerhed: f. Eks. Kaution, Skadesløsbrev og Haandpant i Børspapirer, Konnossementer, Varer og Livspolicer.

Det lyder mærkeligt, at Lombardlaan (faste Laan), hvoraf Renten kan være forudbetalt f. Eks. for 3 Maaneder, skulde være mere likvide end Laan i løbende Regning, der kan forlanges indfriet paa Anfordring.

Det hævdes, at Rembourskredit ikke er Kredit i egentlig Forstand. Hvorfor dog ikke? Det afhænger da i hvert Fald ganske af Engagementets Udvikling.

Under Haandpant omtales Skadesløsbreve; det er ikke juridisk korrekt.

Det er heller ikke rigtigt, at det for at afskære Tabskautionisten fra at anmelde i Debtors Bo er nødvendigt, at Kautionisten giver særlig Afkald herpaa. Noget andet er, at det hyppigt kan være ganske formaalstjenligt.

Naar Krav i Henhold til en haandpantssat Police er knyttet til Policen, hvilket ved Livspolicer sædvanlig er Tilfældet, er Anmeldelse eller Transport vel bekvemt for Banken, men ikke fornøden, og højst upopulær blandt Kunderne.

Banken kan selvfølgelig ikke med Retsvirkning forbeholde sig at afvise Indsigelser mod en Kontokurant, fordi en af Banken ensidig vilkaarlig fastsat Frist overskrides.

Korte Laan mod Pant i Varer er ret almindelige herhjemme som Resultat af Rembourskrediter. Skarpe Sondringer lader sig her, som saa ofte, ikke opstille i Praksis.

Efter Gennemgangen af Aktiv- og Passivforretningerne gaas over til Bankens andre Forretninger, Handel med Børs-effekter og Valuta, Remboursforretninger, Incassoforretningerne o. s. v.

Det pointeres meget stærkt, at specielt Bankens Børsrepræsentanter skal være ganske særlig kvalificerede Folk. Ja under Krigsaarenes intime Forbindelse mellem Bank og Børs kunde der være Grund til at understrege dette, men for Tiden er Børsforretningerne vist traadt lidt i Baggrunden.

Ved „revolving credit“ forstaas ikke alene Dispositionsstillinger med regelmæssige Mellemrum eller ved gentagen Opfyldelse af visse Betingelser, men lige saa hyppigt blot, at Indbetalinger paa Krediten kan „trækkes op“ igen.

Under Omtalen af Remboursforretninger skelnes der mellem direkte og indirekte Kreditgivning. Om en Kreditgivning er direkte eller indirekte, afhænger ganske af, om man anlægger et økonomisk eller et juridisk Synspunkt.

Medtager den givne Definition af Biforretninger som omfattende „de med Pengeomsætningen i sin Helhed forbundne f Funktioner“ egentlig ikke ogsaa Hovedforretningern

Endelig gives et Afsnit om Bankregnskaber, hvori der under Omtalen af „Posteringsmaaderne som sædvanligt uden videre generaliseres, men iøvrigt fremsættes adskillige træffende, ogsaa kritiske, Bemærkninger.

Bogens anden Halvdel „Børs“ opfordrer langt mindre til Indvendinger. Af Hensyn til den sandsynlige Indførelse af Terminsforretninger paa vor Børs gives der først en almindelig Fremstilling af Børsen og dens Forretninger og dernæst en speciel Skildring af de nuværende Forhold paa Kjøbenhavns Fondsbørs.

Afsnittene om Pengemarkedet og Kapitalmarkedet samt om Terminsforretningerne er klare og instruktive, og det samme gælder den specielle Skildring, hvor navnlig Afsnittet om Emission giver en vistnok udmærket Oversigt.

Bogen slutter med en Litteraturfortegnelse. Det ses ikke, om Fortegnelsen skal angive Forfatterens Kilder, eller om den — hvad der vel er Tilfældet — er en Anvisning for Læsere, hvis Appetit maatte være blevet vækket ved Læsningen af „Bank og Børs“. Man ser dog med nogen Undren, at skønt der er medtaget f. Eks. Diplomtager i Bankvæsen *Thorkel Jensens*

„Hypotekkrediten i Danmark“, til hvilken der yderligere henvises i Bogens Tekst, lades f. Eks. Professor *Axel Nielsens* „Bankpolitik“ ganske uomtalt.

Gyde-Jørgensen.

JOHAN ÅKERMAN: Om det økonomiske livets rytmik. VIII + 320 Sider. Nordiska Bokhandeln, Stockholm 1928. Pris 6,50 Kr.

Denne Afhandling er i meget typisk for den moderne Konjunkturlitteratur. Et mægtigt Talapparat, smukke matematiske Metoder, Kendskab til de. Forfattere, der i Øjeblikket behandler Problemet, men ogsaa mere Regning end Tænkning, et utilstrækkeligt Materiale, idet Forf. f. Eks. lader en ganske enkelt Vare (Raajern) staa som Udtryk for Omsætningsmængden, for lidt virkeligt Kendskab til den nationaløkonomiske Teori, for saa vidt den er behandlet af andre end den Klike Forfattere, der i Øjeblikket udnytter Konjunktoren i Konjunkturteori. Men lad mig straks sige, at han staaer over disse i dobbelt Forstand Konjunkturstatistikere. Afhandlingen er smuk akademisk i Form som i Indhold, paa mange Punkter sindrig, Problemopstilling og Systematik er dadelløs, og der er i Bogen nedlagt et Arbejde, som er anerkendelsesværdigt, ogsaa fordi Forf. har maattet gøre det alene og ikke har haft et Bureau til sin Hjælp. Ogsaa jeg anser den for værdig til at forsvares for Doktorgraden, hvad der implicerer, at Forf. baade overfor sig selv og andre kan forsvare at vie sig til videnskabelig Virksomhed.

Forf. undersøger de sekulære Svingninger; jeg mener, at man kan tale om en *pro tempore* herskende Tendens paa forskellige Omraader, men at tale om Periodicitet synes jeg er Metafysik og Fantasi, hvad Forf. egentlig selv beviser i sit Afsnit om de varierende Høstudbytter. Her giver han et ypperligt Resumé af de Teorier, der er fremkommet om Forholdet mellem meteorologiske og astronomiske Fænomener og Høstresultatet. Forf. ved, at de første Fænomener har en Periodicitet i deres Forandringer og at Høstresultatet er en Funktion af saadanne Fænomener; men her viser han en noget provinsiel Respekt for altfor mange af de Udlændinge, der er optraadt, f. Eks. overfor *Henry Moore*, om hvem danske Statistikere tænker meget ringe, og jeg som Nationaløkonom maa tage Afstand fra. Moore iagttager f. Eks., at Høstmængde og Kornpris varierer omvendt; her kan han iagttage Eksistensen af, hvad han kalder en negativ (faldende) Efterspørgselskurve; men han iagttager samtidig, at for uorganiske Stoffer (som f.